

# ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN  
THE OLDEST  
SLOVENE DAILY  
IN OHIO

Commercial Printing of  
All Kinds

OGLAŠAJTE V  
NAJSTAREJŠEMU  
SLOVENSKEMU  
DNEVNIKU V OHIO

Izvršujemo vsakovrstne  
tiskovine

VOL. XXIX.—LETO XXIX.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK) MARCH 25, 1946

STEVILKA (NUMBER) 59

## Narodom v Evropi in Aziji preti splošna lakota

Katastrofa grozi  
narodom pred prihodno  
jetvijo v jeseni

LONDON, 23. marca—Evropa, ki se dviga iz zime, tekom katere so narodi Evrope trpeli veliko mizerijo in pomanjkanje, stoji pred dobo, ki bo prinesla katastrofo, ako ne pride izdatna pomoč pred prihodno jetvijo.

V Aziji obstaja v splošnem isti položaj. Na drugi strani pa je nekaj dežel v Južni Ameriki, ki bodo imele nekoliko živževnega odviška.

Zravnice odmerki v Evropi, se- stajajo večji del iz kruha in krompirja, ki so držali večino ljudi v Evropi pri življenju tekom zimskih mesecev, se sedaj vedno pomanjkanja pšenice re- ducirajo.

V zapadni Nemčiji prerokuje- jo britske oblasti splošno lako- to. Bavarski Rdeči križ poroča, da je ena četrtna brezdovinskih žetevih jetična in da polovica otrok, ki zbolijo za ošpicami, umre. V britski in francoski zo- ni so se živževne racije znižale za eno tretjino, medtem ko je položaj v ameriški in ruski zoni boljji, toda tudi tam se živževni odmerki znižujejo.

Zelo resen je živževni položaj v Avstriji, in na Madžarskem so že začeli pojavljati prime- ri smrti vsled lakote.

V Bolgariji je suša znižala proizvodnjo živeža za 40 procentov in dežela stoji pred lakoto. Ljudje dobivajo okrog pol funta živeža na dan, od katerega je leš unč kruha. Domače zaloge so skoraj izčrpane in semena za setev se skoraj ne more dobiti.

Rusija je poslala 20,000 tonov pšenice in 30,000 tonov rži. V Jugoslaviji se pričakuje vedno lakota epidemija, ako se žitne pošiljke ne zvišajo na 50 tisoč tonov mesečno. Doma- ca uvoz mesa in masti se pre- dviči katastrofa. Izgled za pri- hodno leto je slab, ker pri- manjkuje semena.

Enako resen je položaj v dru- gih evropskih in azijskih deže- lah. Ako se bo katastrofa v pri- hodnjih mesecih odvrnila, odvsi- najprej od Zedinjenih držav in južno-ameriških držav.

**DAROVNI MESTO VENCEV**  
Pri podružnici št. 48 SANS so sledile darovali v sklad za a. k. k. bolnično mesto vencev Frances Klun, Bishop, Pa., Mary Kraljitz, Muse, Pa., Jennie Mar- tin, Strabane, Pa., in družina J. P. Durn, ki so vsak darovali po \$5.00. Odbor izreka najlepšo nagrado ter želi še mnogo posne- valcev.

**SEJA PODR. 48 SANS**  
Jutri večer se vrši redna me- sečna seja podr. št. 48 SANS v pri- stiskah doma na Waterloo Rd. Pri- stik se vse društvene zastopni- ke in člane, da se udeležijo pol- nostevno.

**PRESTALA OPERACIJO**  
Mrs. Mary Rotar, soproga Mr. Peter Rotarja, 19608 Kildeer Ave., je srečno prestala težko operacijo v Glenville bolnišnici. Prijateljice jo sedaj lahko obi- sijo. Želimo ji skorajšnje po- vrnilo okrevanje!

## Stalin izraža vero v Združene narode; je prepričan, da noben narod ali armada ne želi vojne

MOSKVA, 22. marca—Ministrski predsednik Stalin je danes izrazil svojo vero v Združene narode kot orodje za ohranitev miru ter izjavil, da ne veruje, da kateri nar- od ali katera armada želi vojno.

Sovjetski premier je podal svoje stališče v odgovoru na tro- je vprašanj, katerega je stavil nanj korespondent "Associated Pressa" Eddy Gilmore. Vpra- šanja so bila pisana in Stalin je nanje istotako pisмено odgovoril.

Vsebinska intervjuja med ame- riškimi časnikarjem in sovjets- kim premierjem je sledeča:

**VPRASANJE:** Kakšno značil- nost pripisujete organizaciji Združenih narodov kot sredstvu za ohranitev mednarodnega mi- ru?

**ODGOVOR:** Organizaciji Zdu- ženih narodov pripisujem veliko značilnost, kajti ona je resen instrument za ohranitev miru in mednarodne varnosti. Meč te mednarodne organizacije obsto- ji v dejstvu, da je njena podla- ga načelo, da so vsi narodi ena- kopravni, ne pa načelo nadvla- de nekaterih narodov nad dru- gimi.

Ako bo organizacija Združe- nih narodov uspešno ohranila to načelo enakopravnosti, tedaj bo nedvomno igrala veliko in poziti- vno vlogo in jamčila vesoljni mir in varnost.

**VPRASANJE:** Kaj je po Va- šem prepričanju povzročilo se- danji strah, ki ga čutijo mnogi ljudje po mnogih deželah, da utegne priti do nove vojne?

**ODGOVOR:** Moje prepričanje je, da niti noben narod niti no- bena armada ne želi nove vojne. Kar želijo in po čemur stremijo,

je mir in jamstvo za mir. To pomeni, da obstoječi strah pred vojno ne izhaja od te strani.

**VPRASANJE:** Kaj je danes naloga miroljubnih narodov, da se ohrani mir in red širom sve- ta?

**ODGOVOR:** Potrebno je, da javni in vladajoči krogi velikih sil organizirajo svetovno proti- propagando proti onim, ki propa- girajo novo vojno, in pa za zajamčenje miru, tako da ne bo niti en sam čin propagandistov za novo vojno ostal neodgovor- jen od strani javnosti in časo- pisja, tako da bodo podžigalci k novi vojni pravočasno razgalje- ni in da ne bodo mogli zlorabiti svobodo govora proti mednarod- nemu miru.

**Stalinova izjava ni bila presenečenje za Trumana**

WASHINGTON, 23. marca. — Charles G. Ross, tajnik pred- sednika Trumana je danes izjavil, da ni bil predsednik niti naj- manj presenečen nad izjavo pre- mierja Stalina glede njegove ve- re v organizacijo Združenih nar- odov, ker predsednik je vedno čutil, da Stalin smatra Združene narode za resen instrument za ohranitev miru med narodi.

Vladni krogi v Washingtonu so splošno mnenja, da Stalinovo stališče pomeni trajen mir, ako bodo dejanja sovjetskega premi- erja sledila besedam, katere je izrekel.

### Še tri ženske oropane

V soboto zvečer so bile napa- dene tri ženske in oropane roč- nih torbic. Med temi je bila tudi policajka Marian Smith, ki že 20 let opravlja službo ženske poli- cajske v Clevelandu.

Druge dve sta bili Vera Dun- can, stara 37 let in njena 72 let stara mati Elizabeth Howells, ki stanujeta na 825 Helmsdale Rd., East Cleveland. Odeljane so bile v Lakeside bolnišnico, kjer so jim obvezali rane. V tor- bicah sta imeli obe \$16 gotovine. Napadi na ženske so se zadnje čase pomnožili, zato se le pazite.

**Zdravnik izvršil samomor**

Dr. Ivan J. Baumgartner, star 27 let, ki je graduiral iz West- ern Reserve Medical šole v letu 1945, je služil pri vojakih že skoraj dve leti. Leta 1944 je bil v neki prometni nesreči na St. Clair Ave., kjer mu je prebilo lobanjo. Od tedaj je bil zelo ner- vozen. V noči od petka na so- boto se je pripeljal pred hišo Ray T. Millerja, 15790 So. Park Blvd., načelnika demokratske stranke v tem okraju, kjer je kot dekla služila njegova žena Emma, ki je imela pri sebi tudi njiju 21 mesecev staro hčerko, toda ni šel v hišo, pač je pred hišo v avtomobilu zavžil trup in umrl. Odnosaži med ženo in zdravnikom niso bili kot bi morali biti.

**Vlomilca zajeta**

V soboto zgodaj zjutraj sta dva moška vlomila v Forman Furniture Co., 5217 Broadway in sprožila alarm sistem. Poli- cija je takoj zajela 29-letnega Louisa Ptaka, toda je vzelo uro časa, predno je našla drugega vlomilca, Joe Novaka, ki je bil skrit med dvema blazinama.

**Stvaren patriotizem! Deja- nja, ne besed! Prispevajte za otroško bolnico v Sloveniji!**

## BIVŠI KAZNJENEC IGRAL VLOGO GRAD- BENEGA PODJETNIKA

Harold (Jardine) Samurin, ki je pred nedavnim razglasil, da bo zgradil 12-nadstropno apartment poslopje, vse ultra moderno, na Euclid in Garfield Ave., v East Clevelandu, je bil spoznan kot bivši jetnik, ki je bil pred leti poslan v ječo radi raznih sleparij v državi New York. Po prihodu v Cleveland je na široko oglašal zidavo apartamenta in prejel naplači- la za najemino. Toda z zidavo ni še niti pričel. Njegove žrtve so bili veterani. On sicer pravi, da je že vsem vrnil naplačila, če pa je to res, se še ni doglano.

## St. Clair ulica je nevarna za pešce

Policija je izdala svarilo na vse pešce, ki živijo v okolici St. Clair Ave. in so stari nad 50 let, naj bodo izredno pozorni, kadar koračijo preko te ceste ponoči, ker obstaja vedna nevarnost, da bodo ubiti.

St. Clair Ave., od E. 40 St. do E. 68 St., je najnevarnejša ce- sta. V tej dolžini je bilo samo letos ubitih že šest oseb, vsi po- noči in vsi so bili nad 50 let stari.

Krivda nesreč je nezadostna razsvetljava, ker ta cesta je ta- ko slabo razsvetljena, da zado- stuje komaj za alejo, ne pa za glavno prometno cesto. Vozniki vozijo prehitro in tako ne vidi- jo pravočasno ljudi, ki gredo preko široke ceste, da bi pre- prečili nesrečo.

Do sobote večera je bilo v Clevelandu na cestah ubitih že 33 ljudi. Med njimi je bilo 27 pešcev, od teh 22 starih nad 50 let, ki so bili zadeti na cestah. Inspektor Edward J. Flanagan priporoča, naj bi se ob večerih ljudi brez spremstva mlajših oseb. Ako pa že morajo iti sami, tedaj bi morali imeti na sebi svetlo obleko, da bi jih vozniki opazili.

Prometne smrtne nesreče v Clevelandu so dvojne v primeri z lanskim letom. Tudi pobitih je mnogo več letos kot lansko leto. Letos je bilo že 629 ljudi poško- dovanih na cestah, lansko leto do istega časa pa samo 402. Tu- di škoda na avtomobilih je mno- go večja.

Policija je aretirala letos že 9,987 voznikov avtomobilov za razne prestopke, lansko leto pa 4,667. Tudi pijanih voznikov je letos več, do sedaj so jih aretir- ali že 174, lansko leto pa 90. Za prehitro vožnjo po cestah je bilo letos aretiranih 1,820 oseb, lansko leto pa samo 693.

Zato bodite zelo previdni, kar- dar greste preko ceste, da vas ne zadene nesreča!

**Vlom v gostilno**

V gostilno Shaker Heights Grill, 3508 Lee Rd., Shaker Heights, so vdrli tatovi, kateri so se pa zadovoljili samo z go- tovino, ki so jo našli v registru v vsoti \$342. Zganja se niso do- taknili. Anthony Lavdas, 3283 Stockholm Rd., Shaker Heights, je lastnik gostilne.

**Glasbena matica  
priredi  
KONCERT  
v nedeljo, 31. marca  
v Slov. nar. domu na St.  
Clair Ave.**

Pričetek ob 7. uri zvečer

## Kratke vesti

### BOJNA LADJA "MISSOURI" ODPLULA PROTI TURČIJI

BAYONNE, N. J., 23. marca. — Včeraj je odplula proti Tur- čiji bojna ladja "Missouri", na krovu katere se nahaja truplo turškega poslanika Mehmeta Munirja Erteguna, ki je umrl v Washingtonu leta 1944. Bojna ladja, na kateri je bila podpisana kapitulacija Japonske, bo po- tovala v Istanbul skozi Gibralt- ar.

### RUSI DEMOBILIZIRAJO 6 NADALJNIH LETNIKOV

MOSKVA, 21. marca.—Pred- sedništvo vrhovnega sovjeta je danes odredilo, da se med ma- jem in septembrom demobilizir- a šest nadaljnjih razredov Rde- če armade in zračne sile. Z da- našnjim dekretom je bila od- prošlega junija odrejena demo- bilizacija 29 letnikov. Vključe- ni so le navadni vojaki in pod- častniki, ne pa častniki.

### 4 MADŽARSKI KVIZLINGI OBSOJENI NA SMRT

BUDIMPEŠTA, 23. marca. — Ljudsko sodišče je včeraj ob- sodila na smrt Doeme Szto- jay-a, ki je postal premier 19. marca 1944, ko so Nemci pre- vzeli deželo. Z njim vred so bi- li obsojeni na smrt kot vojni zločinci tudi trije člani njego- vega kabineta.

## Novi grobovi

**HELENA PEVEC**  
Snoči okrog 6. ure je umrla Helena Pevec, stanujoča na 1019 E. 63 St. Pokojnica je bila stara 56 let in je bila bolna leto in pol. Pogreb ima v oskrbi pogrebni zavod A. Grdina in Sinovi. Po- drobnosti bomo poročali jutri.

**FRANK MOČNIK**  
V petek večer je nagloma pre- minil na svojem domu Frank Močnik, star 47 let, stanujoč na 195 Cleveland Rd. Doma je bil iz Orehka na Tolminskem, kjer zapušča brata Josepha, sestre Marijo, Agnes, Josephine in An- tonijo ter veliko sorodnikov. Tu- kaj je bival 24 let in je bil član društva Naprej, št. 5 SNPJ. Tu- kaj zapušča žalujočo soprogo Louise, rojeno Peternel, in hčer- ko Sylvijo. Pogreb se je vršil danes popoldne ob 1. uri iz po- grebnega zavoda Jos. Žele in Si- novi, 6502 St. Clair Ave., na Lakeview pokopališče.

**MARTIN SKEDEL**  
Kot smo že poročali, je v pe- tek umrl Martin Skedel. Podle- gel je posledicam operacije v St. Alexis bolnišnici. Stanoval je pri družini Hrastar na 5901 Prosser Ave. Doma je bil iz Sta- re vasi, fara št. Jernej, odkoder je prišel v Ameriko pred 34 leti. Delal je pri Lake City Malleable Co. zadnjih 34 let. Bil je član društva Lipa št. 129 SNPJ. Po- greb se je vršil danes zjutraj iz Zakrjškovega pogrebnega za- voda v cerkev sv. Vida in nato na Calvary pokopališče.

**SIN PROGLAŠEN MRTVIM**  
Mr. in Mrs. John Zaic, 452 E. 157 St., sta prejela poročilo od Mr. in Mrs. Jack Okorn iz Mil- waukee, Wis., da je bil njiju sin Joseph sedaj uradno proglašen mrtvim. Pogrešan je bil izza bit- ke 21. februarja 1945., ko se je bombardiral Nemčijo. Poleg žalujočih staršev zapušča sopro- go in več sorodnikov. Mr. Okorn je brat Mrs. Zaic. Naše sožalje!

## Sovjetske čete začele umik iz Irana, naznanja Moskva

Bodo v teku petih ali šestih  
tednov evakuirale Iran, ako se  
ne zgodi ničesar nepredvidevanega

LONDON, 24. marca—Moskovski radio je danes naznanil, da so se ruske čete začele umikati iz Irana in da bo evakuacija dovršena v teku petih ali šestih tednov, ako se ne bo med tem zgodilo ničesar nepredvidevanega.

Poročilo iz Moskve pravi, da se je umikanje čet začelo na podlagi sporazuma, ki je bil do- sežen z iransko vlado.

Iranski premier Ahmed Kha- van je včeraj dal razumeti, da se utegnejo sovjetske čete v kratkem umakniti iz dežele, to- da poprej je rekel v Teheranu, da ni bilo v zadnjem času nika- kih direktnih pogajanj med sovjetsko in iransko vlado in da vlada nima nobenih uradnih poročil glede umika sovjetskih čet iz dežele.

**Moskva je tudi naznanila umaknitev iz Mandžurije**

Moskva je 24 ur poprej tudi naznanila, da se bodo sovjetske čete do 30. aprila umaknile iz Mandžurije.

Naznanilo o umiku iz Irana je bilo v Moskvi podano na pred- večer seje varnostnega sveta Združenih narodov v New Yorku, kjer ima priti spor med Ru- sijo in Iranom na dnevni red. Na prvi seji varnostnega sveta v Londonu je Rusiji uspelo, da se je to vprašanje odložilo v svr- ho direktnih pogajanj med Mo- skvo in Teheranom.

Po prvotni pogodbi so se ime- le britske, sovjetske in ameri- ške čete umakniti iz Irana do 2. marca. Ko so sovjetske čete ostale na postojankah, je Mo- skva naperila proti Iranu obtož- bo kršenja stare pogodbe glede oljnih koncesij v interesu brit- skega oljnega monopola. Sov- jetska vlada je dalje izjavila, da je Srednji vzhod postal sredi- šče proti-sovjetskih intrig, pri katerih sta poleg Irana udele- ženi tudi Turčija in Irak.

**Varnostni svet se danes snide v New Yorku**

NEW YORK, 24. marca. — Seja varnostnega sveta Zduže- nih narodov se bo vršila kot pr- votno določeno, dasiravno je Rusija prosila, da se odloži do konca aprila, ker sta na tem vztrajali ameriška in britska vlada.

Delegatje 11 narodov, ki so zastopani v varnostnem svetu, so že dospeli v New York. Seja se bo otvorila ob 2:30 popoldne z nagovorom kitajske delega- ta dr. Kvo Tajči-a, ki je pred- sednik varnostnega sveta.

Prečitani bosta poslanici predsednika Trumana in držav- nega tajnika Byrnesa, nakar bo tajnik Združenih narodov Try- gve Lie predložil dnevni red.

Razporeženje med delegati je optimistično. Pojavilo se je gi- banje, da se poročani sporazum med Sovjetsko unijo in Iranom registrira z varnostnim svetom kot zagotovilo Iranu in svetov- ni javnosti, da se bo sporazum spoštoval.

## Gen. Draža Mihajlovič zajet v Jugoslaviji

LONDON, 24. marca—Lov jugoslovanske vlade za Dražo Mihajlovičem, vojnim ministrom v jugoslovanski zamejni vladi in voditeljem četnikov in kolaboratorjem z Nemci, se je končal z njegovim zajetjem.

Belgrajski radio je nocoj na- znanil, da je glasom poročila, katerega je notranji minister Aleksander Ranković podal ju- goslovanskemu parlamentu, Mi- hajlovič bil aretiran 13. marca v neki duplini, kjer je bil skrit. Ob času zajetja je bilo z njim samo 11 njegovih pristašev.

Lov za Mihajlovičem, ki je od jugoslovanske vlade obtožen kot vojni kriminalcec se je vršil od- kar je bila Jugoslavija osvobo- jena.

Notranji minister Ranković je v svojem poročilu pred ju- goslovanskim parlamentom iz- javil:

"Med mnogimi kriminalci, ki so skušali izbegniti svoji odgo- vornosti, je bil Mihajlovič naj- bolj premeten. Bil je zelo pre- meten, toda varnostni organi so bili celo bolj premeteni.

**Poslednje upanje reakcije splavalo po vodi**

"Njegovo zadnje bivališče je bila neka stara duplina, kjer je bival s samo enajstimi svojimi vojaki. Sedaj ga je dežela pro- ista, in z malimi grupami, ki še, goslavlja.

### SVAKA ISČE

Mrs. Emma Janz, 18217 E. Park Drive, Cleveland 19, O., je dobila prošnjo od Rozalije Kovačič, naj bi skušala dobiti na- slov od njenega svaka Cirila Kovačiča, po poklicu kolar, doma iz sv. Lucije na Primorskem. Rozaliji je umrl mož leta 1935 in je ostala sama z dvema otro- koma brez sredstev. Ako Ciril Kovačič to bere, ali če kdo ve za njegov naslov, naj mu pove o tem in naj piše vakinji na naslov: Rozalija Kovačič, Zago- rice 85, p. Bled, Slovenija, Ju- goslavlja.



# "ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by  
**THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.**  
 6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO  
 HENDERSON 5311-12  
 Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

**SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)**  
 By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:  
 (Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):  
 For One Year—(Za celo leto) \$7.00  
 For Half Year—(Za pol leta) 4.00  
 For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:  
 (Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):  
 For One Year—(Za celo leto) \$8.00  
 For Half Year—(Za pol leta) 4.50  
 For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:  
 (Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):  
 For One Year—(Za celo leto) \$9.00  
 For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March, 1879.

104

## Chester Bowles o mezdah in cenah

Ena najostrejših vprašanj, o katerem se danes razpravlja in debatira, je razlika med plačami in cenami. Vlada, organizirano delavstvo ter delodajalci imajo to vprašanje v pretresu in iz vidika tega vitalnega problema je načelnik OPA Chester Bowles, pred nedavnim skušal dati odgovor na sledeče vprašanje: Ali morejo delodajalci zadoštevati delavskim zahtevam po višjih plačah, ne da bi istočasno bili primorani zvišati cene produktov?

OPA administrator Bowles je debatalo o tem vprašanju v znani Town Hall v New Yorku in je dejal, da je mogoče doseči splošno povišanje mezd, plač ter farmskih dohodkov tekom bodočih let—ne da bi to imelo za posledico splošno povišanje cen. Obenem pa je načelnik OPA podaril, kot pred njim predsednik Truman, da ni vsaka firma ozir. vsak delodajalec v stanju povišati mezde, ne da bi bil istočasno primoran zvišati tudi cene svojih produktov. "Mnogo podjetja," je dejal Bowles, "so že povišala plače svojim delavcem, druge bi to kaj lahko storile, ali dejstvo navzlic temu ostane, da vsa podjetja tega ne zmorejo."

Mr. Bowles je nato citiral nekaj števil, ki so potrdile njegove izjave, da je možno povišati plače delavcem ter istočasno obdržati stare cene v splošnem pogledu. "Leta 1919," je dejal, "je povprečen delavec zaslužil samo 47 centov na uro—danes je povprečna delavčeva plača 99 centov na uro—torej več kot dvakrat toliko kot je bila v povojni dobi takoj po zaključku prve svetovne vojne. Splošne cene v trgovinah pa danes niso razmeroma nič višje kot so bile v letu 1919."

"Ali je to dovedlo do kakega kraha in ameriškem businessu? Očividno ne. Korporacijski dobički, pred splošnim obdobjem (l. 1944), so bili trikrat večji kot v letu 1919."

"Sicer pa ni niti potrebno," je nadaljeval Mr. Bowles, "da posegamo 26 let nazaj za primere—o znatnem porastu naše domače konsumne sile se lahko prepričamo ako se ozremo le nekaj let nazaj, v dobo tik pred to zadnjo vojno."

"Leta 1933 n. pr. je povprečen odjemalec plačal \$24.50 za priročni radio model. Tekom naslednjih let se je kvaliteta istih zelo izboljšala, toda ako sledimo cenam izza onih dni pronajdemo, da je cena radio modelov čez šest let padla za 4 odstotke. Istočasno pa tudi opazimo, da delavci, ki so bili upošteni v proizvajanju radio modelov, niso utrpeli znižanja plač, narobe, plače so jim bile v teku šest let zvišane za 15 odstotkov."

"Isti pojav vidimo v produkciji električnih hladilnic. Leta 1935 je bila povprečna cena za moderno hladilnico \$195.00. Že leta 1941 pa se je dobilo izboljšane modele za \$22.50 manj. Plače delavcev pa niso šle dol, ampak so porasle za skoro 25 odstotkov. Dobički izdelovalcev so tudi narasli."

"V septembru l. 1945, je bila povprečna plača delavca v tovarni 65% višja kot v letih 1936-39. Toda industrijske cene so v isti dobi narasle samo za 23 odstotkov. Tudi dobički niso bili prizadeti, kajti številke nam kažejo, da so poskočili za celih 400 odstotkov!"

"Iz vsega tega lahko sklepamo," je dejal Mr. Bowles, "da bo večja in izboljšana produkcija omogočila znižanje obratovalnih stroškov v industriji, a istodobno moremo tudi pričakovati stalno napredovanje v načinu proizvodnje ter dobršno porast nakupnih sil, kar nam bo omogočilo stopnjevalno povišanje mezd, kar pa ne bo prizadevalo cen v splošnem pogledu."

## PISMA IZ STAREGA KRAJA

### Zanimivo poročilo mladince iz Cerknice

Mrs. Josephine Debevec, New Philadelphia, O., je prejela pismo od svojega nečaka Albina Logar iz Cerknice, kateri je bil od začetka do konca vojne v partizanih. Kaj je vse pretrpel in kako se je na splošno godilo par-

padla dva njena sinova. Le pazno čitajte to pismo, ki je izredne vsebine:

"Cerknica, 1. februarja, 1946.

"Draga teta!

"Znano Vam je, da smo leta 1941 sramotno propadli. Lahko si zastavimo vprašanje, kdo je temu tako groznemu polomu kriv. Odgovor je zelo enostaven. Krivi so bili naši voditelji, ki so nas vodili, potem pa sami pobegnili v inozemstvo, narod pa prepustili groznemu nemškemu in italijanskemu barbaru.

"Ko hitro smo bili okupirani Slovenci, našo pokrajino so okupirali Italijani. Kakor vidite, smo bili na milost in nemilost prepušteni okupatorju, da so nas lahko šikanirali in delali z nami po mili volji. Toda njih rožnati položaj se je kmalu spremenil.

"Takoj po okupaciji in sicer meseca maja in junija se je začela organizirati Osvobodilna fronta, katera je pritegnila vse pozitivne sile slovenskega naroda. Ni minilo par mesecev in Osvobodilna fronta je že žela sijajne uspehe v organizaciji; skoraj ni bilo Slovenca, da ne bi bil organiziran v tej organizaciji. V jeseni istega leta so že začele obstajati prve oborožene formacije Osvobodilne fronte, ki so napadale italijanske vojske.

"Žalostno poglavje slovenskega naroda se še začneja. Razumljivo je, da so tudi pri nas obstojali ljudje, kateri so simpatizirali z okupatorjem. To so oni, ki so v glavnem krivi te bratomorne vojne pri nas. Večji del teh izdajalcev je že dobilo zasluženo plačilo. Med njimi znani voditelj in priležnik Italijanov, dr. Natlačen, Erlih in drugi. Vsi ti so začeli organizirati te italijanske priležnike; začeli so izdajati ljudi, ki so simpatizirali in bili organizirani v OF. Lahko mirne vesti rečemo, da so tu večji del krivi ravno slovenski duhovniki. Zakaj, ti so bili pobudniki in organizatorji teh izdajalskih sovražnih organizacij.

"S svojih cerkvenih prižnic so agitirali za lojalnost napram Italijanom. Skratka, bili so proti Osvobodilnemu gibanju. Toda razvoj OF je šel svojo pot, pot do zmage in osvoboditve našega trpečega in zaslužjenega naroda. Iz malih partizanskih edinic se so se do leta 1942 razvile močne in udarne edince. Tako smo tukaj v Sloveniji že spomladi leta 1942 dobili prvo osvobodeno ozemlje, Loška dolina in znatni predeli po Dolenjskem.

"Ko so Italijani uvideli moč OF in udarnost partizanskih edinic, so začeli zapuščati vas za vasjo. Vodile so se zelo ostre borbe in tega so se Italijani bali. Toda nastopila je velika italijanska ofenziva, v kateri je sodelovalo 120,000 mož italijanske vojske. Ta italijanska ofenziva nam je vzela ves osvobojen teritorij, toda edinic ni mogla uničiti.

"Takoj po italijanski ofenzivi meseca septembra, so se že organizirale partizanske brigade, v skupini do 1,000. mož. Sporedno z italijanskim ofenzivno se se pojavile prve belogardistične edince, katere so se pod okriljem Italijanov borile proti partizanom. Belogardisti so začeli organizirati postojanke po vaseh. Orožje in hrano so dobivali od Italijanske vojske. Zelo trnjeva je bila pot slovenskega partizana ravno radi tega, ko so v italijanskih postojankah obstojale belogardistične posadke. Razumljivo je, da so bili sami domačini, kateri so teren poznali zelo dobro. Nikdar ne bi bilo toliko žrtev, če ne bi bile obstojale te belogardistične edince. Priznati moramo, da je narod na to izvržke gledal zaničljivo in obsojal njih podla izdajalska dejanja. Tako so te belogardistične postojanke obstojale do kapitulacije Italije,

to je do meseca septembra 1943 leta.

"Kapitulacija Italije nam je prinesla ponovno veliko osvobodeno ozemlje. V naše roke so padli, oziroma so bili ujeti vsi belogardisti. Toda bili smo proti pobijanju teh belogardistov. Sprejeli smo jih v naše partizanske vrste.

"Sledila je znana velika nemška ofenziva meseca oktobra 1943 leta. Bila je zelo ljuta borba za vsak košček osvobodjenega ozemlja. Dasiravno smo se borili z nadčloveškimi močmi, nismo mogli obvarovati osvobodjenega ozemlja. Takoj po končani nemški ofenzivi, smo takoj mi prešli v ofenzivo. Dobili smo velike predele Slovenije. Tako smo že v mesecu decembru 1943 leta osvobodili celo Dolenjsko, Belokrajino in velik del Notranjskega.

"Kakor po italijanski ofenzivi, ko so se ustanovile belogardistične postojanke, tako so sedaj organizirali takozvano slovensko domobranstvo. Pripomniti moram, da so iz naših partizanskih edinic pobegnili, dezertirali skoraj vsi belogardisti, katere smo po italijanski kapitulaciji sprejeli v svoje vrste. Pregovor pravi: Izdajalec se prej ne spreobrne, dokler se v jamo ne zvrne. Tako je bilo tudi pri nas. V domobranstvu so bili isti ljudje kot po Italijani, samo s to razliko, da so bili pod nemško komando. Dobivali so hrano, obleko, orožje in vse drugo od Nemcev. Skratka, bili so nemški vojaki in prisegli so Hitlerju. Še mnogo hujski so bili ti slovenski izdajalci.

"Borba in trpljenje slovenskega naroda je trajala vse do kapitulacije Nemčije. Prišla je kapitulacija Nemčije in z njo je kapituliralo tudi izdajalsko slovensko domobranstvo. Večji del smo jih dobili, oziroma smo jih ujeli. Drugi so pobegnili k našim anglo-ameriškim zaveznikom, kjer se še sedaj nahajajo.

"Kdor se še sedaj nahaja v emigraciji, je zanje odgovor jansen. Vsi oni voditelji slovenskih izdajalcev, ki so delali zločine nad narodom, narod upropaščali, pobijali in ga pošiljali v internacijo, so v tem zapodanili.

"S tem sem vas seznanil o razvoju in borbi slovenskega naroda v času okupacije. Velika žalostna je bila pot slovenskega naroda in — žalostna je bila pot peščice slovenskih izdajalcev. Kakor vsi pošteni in zavedni Slovenci, smo tudi pri nas doma aktivno sodelovali v borbi proti okupatorju. Do leta 1942 smo aktivno sodelovali v organizaciji OF. Tako sem jaz spomladi let 1942, meseca maja odšel v partizane. Doma so ostali vsi drugi bratje, hoteč priti za menoj. Danes ko preiščujem in se spominjam tega dne, mi je toplo pri srcu, ker to je bil eden najljubših dni mojega življenja, iti se boriti proti okupatorju za svobodo slovenskega naroda.

"Do meseca oktobra 1942 sem bil kot partizan največ okrog svojega doma, v gozdovih Javornika in Snežnika. Meseca oktobra 1942 leta sem odšel na Primorsko boriti se in osvoboditi zaslužene brate, ki so trpeli pod italijanskim fašizmom celih 25 let. Mi, ko smo bili okupirani samo nekaj mesecev, smo že okusili bič italijanskega fašizma. Primorsko ljudstvo je takoj razumelo namen in pomen naše borbe ter nas je tudi zelo podpiralo. Zaveden je primorski narod, zato je tudi masovno odhajal v hribe med partizane, hoteč se osvoboditi.

"Na Primorskem sem bil do meseca avgusta 1943 leta. Nato sem prišel pred kapitulacijo Italije zopet na Notranjsko, Ob kapitulaciji Italije sem prišel 12. septembra prvič domov, odkar sem odšel v partizane. Lahko si mislite svidenje z domačimi. Od veselja smo vsi jokali. Ob kapitulaciji Italije pa do kapitulacije Nemčije, sem se večji del zadrževal na Notranjskem,



Govorniki pri večerji, katero je priredil American Slav kongres v New Yorku dne 10. marca 1946. Stojajo od leve proti desni: Gen. Vladimir Stoytcheff; Senator Francis Myers, Jan Papanek, Sam Barlow, Zlatko Baloković, Leo Krzycki, Metropolitan Benjamin, William Gailmor, nadškof Adam, in Stoyan Gavrilović; sedeči od leve proti desni: George Pirinsky, Col. Sergei Makiedo, Senator Warren Magnuson in Vasili Kazaniev.

v Loški dolini in njeni okolici. Kakor vidite, sem še ostal živ. Toda ni dosti manjkalo, da nisem padel. Bil sem ranjen od mitraljeza v obe roki in levo nogo, tako, da bi me bili kmalu dobili v roke in potem si sami lahko mislite, kaj bi bilo z menoj. Okupator in domači izdajalci so vsakega ranjenega partizana pobili, zaklali ali mučili. Imel sem pač srečo, da sem jim komaj ušel z ranjeno nogo in prišel do tovarišev, ki so me odnesli.

"Tudi Viko, ki je bil mesar, se je dobro zadržal. Simpatiziral je z OF in kot tak tudi padel meseca julija 1942 leta. Pobili so ga kot psa. Od doma je šel z namenom, da kupi živino na Otoku. Med potjo so ga Italijani prijeli in odpeljali v Javornik, kjer so ga pobili, oziroma ustrelili. Še danes ne vemo za njegov grob; leži nekje v Javorniku, kakor tisoči drugi. To je kultura, katero so prinesli Italijani in domači izdajalci, kultura pobijanja nedolžnih ljudi.

Vladko je bil ob kapitulaciji Jugoslavije zajet kot Jugoslovanski vojak in poslan v ujetništvo v Nemčijo. V ujetništvu je bil 70 kilometrov od Berlina. Meseca junija 1944 leta je pobegnil in srečno prišel v partizane na Koroško, kjer je ostal vse do kapitulacije Nemčije.

"Kmalu po kapitulaciji, ko je morala naša vojska zapustiti Koroško in jo prepustiti Anglezem, je prišel v Slovenijo. Je živ in zdrav.

"Franci in Rafko sta bila meseca junija 1942 aretirana od Italijanov in poslana v internacijsko taborišče v Padovo v Italiji. Tam so ju ob kapitulaciji Italije zajeli v lagerju Nemci in hoteli cel lager poslati v Nemčijo, kjer naj bi bila nadalje internirana. Med potjo, ko so jih transportirali z vlakom v Nemčijo, sta v Laškem na Štajerskem pobegnili iz transporta in se pridružila Štajerskim partizanom. Rafko je bil kmalu nato poslan kot partizan na Dolenjsko. Tu je bil do leta 1945, nato je odšel na kurz v Beograd. Meseca decembra 1945 je bil demobiliziran in se sedaj nahaja doma.

"Franci je ostal na Štajerskem. Bil je hraber partizan in kot tak tudi junakski padel v borbi z Nemci. Ko so naši juristi šli na sovražne avtomobile, je pri tem padel zadet z rafalom in se okusil bič italijanskega fašizma. Pri kapitulaciji je pa bilo približno 30 domobrancev; medtem ko je bilo partizanov veliko več. Samo partizanov iz Cerknice je padlo približno 50. Poleg tega še razni talci in umrlo v internaciji jih je mnogo več.

"Da, internacija, to je bilo zločinsko delo okupatorja in domačih izdajalcev. Deset in deset tisoče Slovencev je pomrlo v internacijah. Vsakega, ki je bil le količkaj osumljen sodelovanja z OF, je bil poslan v internacijo. Pa ne samo to, celo otroke v starosti enega let dalje, so po-

Nahajal se je pri partizanski artileriji. Toda med nemško ofenzivo meseca oktobra 1943 leta je bil ranjen skozi zapestje in kot tak radi nemogoče takojšnje zdravniške pomoči umrl od zastrupljenja, v neki samotni hiši, približno 10 km oddaljeno od maminega rojstnega kraja Roba.

"Teta, ne smeš biti preveč žalostna nad izgubo svojega brata. Krepi naj te misel, da je padel kot partizan, da je padel kot borec za svobodo slovenskega naroda; padel je na braniku svoje domovine; padel je s zavestjo, da je daroval svoje življenje na oltar naroda, ki je bil podjarmljen in zaslužjen. Bil je zapisan gotovemu poginu, zato, ker je spoznal resnico in sovražil izdajalce. Zato se je pridružil k partizanom. On je doprinesel svobodo svojemu narodu, zato se ni bal umreti in umrl je junak, kot partizan. Teta, spremlja naj te zavest, da ni bil izdajalec in njegov spomin bo vedno živel med nami.

"Teta, še ni dovolj, še so bile žrtve v naši rodbini. Vaša nečakinja Vida, to je od pokojne Rezke hčerka, je padla kot partizanka. V partizane je odšla meseca junija 1942 leta. Bila je skupaj v partizanih v isti edinici in četi. Res hrabro in požrtvovalno je bilo njeno zadržanje v partizanih. Tudi ona je odšla oktobra 1942 na Primorsko. Na poti na Primorsko, ki je trajalo 14 dni in noči, se je nekoliko čutila na nogo. Ostala je v neki hiši na samotnem kraju. Nesreča je hotela, da so jo tu zalotili Italijani in jo na mestu ustrelili. Še enkrat pripomnim teta, vsakega partizana ali partizanko, katerega so ujeli, so brezpogojno ustrelili. Slabši kot psi smo jim bili.

"Cerknica je zelo razrušena in požgana. Okrog 100 hiš je pogorelo in to okrog Žumra, Mala gasa, Velika gasa, Svinjski rigel in še razne posamezne hiše. Res, zelo žalosten je pogled na požgano in porušeno Cerknico. Cele ulice so popolnoma požgane. Ljudem je vse pogorelo; rešili so si le gola življenja. 19. september, to je žalosten dan cerkniške zgodovine. Prihrumeli so veliki nemški tanki in z metalcem plamena iz tankov so požgali hišo za hišo. Istega dne so postrelili 17 domačinov in padlo je približno 30 partizanov.

"Cerkljani so se v glavnem zelo dobro držali. Do leta 1943, do kapitulacije Italije, je bilo samo 6 belogardistov; poleg teh pa še nekaj zagrizenih organizatorjev. Po kapitulaciji je pa bilo približno 30 domobrancev; medtem ko je bilo partizanov veliko več. Samo partizanov iz Cerknice je padlo približno 50. Poleg tega še razni talci in umrlo v internaciji jih je mnogo več.

"Da, internacija, to je bilo zločinsko delo okupatorja in domačih izdajalcev. Deset in deset tisoče Slovencev je pomrlo v internacijah. Vsakega, ki je bil le količkaj osumljen sodelovanja z OF, je bil poslan v internacijo. Pa ne samo to, celo otroke v starosti enega let dalje, so poš-

šiljali v internacijo, kjer so od gladu pomrli.

"Ponekod v Sloveniji so poslali v internacijo cele vasi prebivalstva in njih hiše požgali. Teta, kaj je zakrivil otrok v starosti enega leta dalje, da je bil interniran, kjer je moral od gladu umreti? Da, to je bilo zločinsko delo. Okupatorjev namen je bil, popolnoma uničiti slovenski narod. To je bil pravi namen okupatorja in domačih izdajalcev.

"Teta, ne moreš si misliti trpljenja in grozote, katere smo morali ravno mi Jugoslavi in Slovenci pretrpeti. Slabše kot s psom se je ravnalo z nami. Bili smo ljudje, kateri smo bili zapisani gotovemu poginu. In res bi poginili, slovenski narod bi bil iztrebljen, če ne bi bili začeli in nudili okupatorju oboroženega odpora. Nepopisno je bilo trpljenje slovenskega partizana. Brez strehe v gozdu, v mrazu in snegu pozimi; dež, burja. Nisi vedel, kam bi položil svojo trdno glavo. Zavest, katera je bila v nas partizanih, nam je dajala moči, da smo vztrajali v tej nesnaki nadčloveški borbi; zavest, da smo okupirani mi, kakor cela Evropa, nam je dajala moči, da smo vztrajali v borbi. Pred nami je bil edini cilj — osvoboditev Slovenskega in Jugoslovanskega naroda, Primorcev in drugih delov Slovenije.

"Vztrajali smo in zmagali. Kot gozdne zveri so nas preganjali, misleč, da nas bodo uničili. Ampak, mi nismo bili osamljeni, za nami je stal narod, kateri nas je materialno in moralno podpiral. Samo pomislite, teta, mi nismo imeli svojih skladišč, niti tovarov za orožje in niti hrane. Za vsako puško smo se morali boriti. Od ust si je nado pritrgal, da je nam dal hrano, ker svojih skladišč, kot sem že omenil, nismo imeli. Mi nismo imeli obleke, niti čevljev. Bili smo razgrznani, bos, da celo pozimi, kljub vsemu nismo klopili. Narodno osvobodilno gibanje je napravilo lepo in veličastno pot. Iz posameznih partizanskih skupinic leta 1941 je zrastle danes milijonska Jugoslovanska armada. Armada naroda, ki se je borila za svojo svobodo. Kakor vidimo na eni strani veličastno pot slovenskega naroda, vidimo na drugi strani peščico narodnih izdajalcev, kateri so odkrito sodelovali z okupatorjem.

"Da, žalostna je bila ta pot teh narodnih izmečkov. Popolnoma pravilno, kar je gnilega v narodu, mora odpasti; ostane le zdrava sila naroda, katera je zmazna premostiti še tako velike težave. In kje se nahajajo ti narodni izmečki danes? Če te veku se krči srce ob misli, da se ti zločinci, kateri spadajo pred ljudsko sodišče, kretajo svobodno po Trstu, Italiji in na Koroškem.

"Mislim, da je še pravica na svetu in še bo prišel dan, ko bodo tudi ti narodni izdajalci, kateri se šč svobodno kretajo, prišli v roke pravice. Od naših ameriških in Rusije pričakujemo pomoč, ta bodo izpolnili pogoje dogovora in sporazuma, ki je bil sklenjen na Teheranski konferenji, v Potsdanu in na Jalti. Nadalje, Atlantska črta, katero so podpisali voditelji treh veliki, med njimi pokojni ameriški predsednik Roosevelt, ki se je glasil, da bodo vsi vojni zločinci kaznovani v kraju, koder so vršili svoja zločina.

"Priznati moramo, da so nam že izročili nekaj višjih vojnih zločincev. Med njimi smo Slovenci dobili tudi izdajalca Rupnika. Toda, kako je to mogoče, da se še vedno kreta prosti izdajalci četniški general Draža Mihajlovič. Pričakujemo pomoč, da nam bodo zavezniški izročili tudi ostale, kateri spadajo pred ljudsko sodišče.

(Dalje na 3. strani)



# PIŠMA IZ STAREGA KRAJA

(Kontinuiranje z 2. strani)

Praslanje Trsta še vedno ni... Teta, domačinka si in... poznaj cigava je Primor... s Trstom. Saj so vendar... sami Slovenci, z izjemo... Italijanov, ki so se po... vojni priselili. S svojo... Primorski narod doka... politično zrelost. Ali... zastoj prelita kri slo... naroda na Primor... Ali mar bodo zastoj ve... trte jugoslovanske arma... borbi za Trst, ko je istega... osvobodila? Mar naj bo... Italijanski? One države... vojska je morila in poži... Jugoslaviji? Celot izgla... boče biti Italija kot zma... Pozabiti hoče, da se je... na strani Nemcev. Priča... od zaveznikov naše po... razumevanje. Pričakuje... se potrudijo razumeti... težaje s tem, da pripada... s Trstom vred nam... želite, da se vaša dva sino... zabata še vedno v vojski... kovali smo, da bomo videli... znanega od pilotov, ki... italijani z angleško - ameri... avijoni. V Loški dolini... ludi leta 1944 imeli letali... prijelali so nam razni... material in odpeljali ra... v Italijo. Že leta 1943... zavezniki avijoni metali... hrano in municijo. Ne... predstavljati veselja... ga ob pogledu na avijone... ni partizani. Cutilji smo... misno sami.

Če smo bili, toda domo... porušena. Požgane in... domačije kličejo po... S polno paro se dela... vavi, da delno zacelimo ra... zere smo zadobili v času... Tudi pri nas imamo... Ponočni smo na to, ... za naš štiri letne bor... novembra 1945 leta, ... prve, res demokratič... svobodne volitve. Gotovo... nišala o rezultatih. Res, ... je bila zmagala Ljudske... Tu pri nas imajo vso... delavci, kmetje ter de... inteligence. Prvič v zgo... Slovenskega naroda, je... oblast v roke narod sam... narodnih odborov so... začela se je izvajati... reforma. Parola seda... je: Zemljo tistemu, ... obdeluje.

naših časopisov razvidi... tudi Vi Slovenci, ki se... v tujini, veliko delate... Prav lepo je od Vas, da... pozabili na nas tu v domo... ste nas spremljali v... podpirali. Zelo smo hva... stali v času okupaci... naši trpljenje. Gotovo... Vami Slovenci, ki ne bi... dočeval v vaših odborih... podpornih akcijah. ... lujini, za vse poslano... katere nam pošiljate in... nadpoto, ki jo nam nudi-

te. Zavedajte se, da je Jugosla-  
vija ena izmed najbolj prizade-  
vani držav na svetu; da smo v tej  
procentualno največ žrtvovali  
človeških življenj. Zato upamo,  
da se bo Vaša pomoč naši domo-  
vini še stopnjevala. Ne sme biti  
med Vami enega Slovenca, ki ne  
bi bil organiziran v odboru za  
pomoč Jugoslaviji. Zakaj, vsak  
oni Slovenec v tujini, ki stoji  
samo ob strani, mesto da bi nas  
kakorkoli podprl, ni Slovenec  
ter ga Vi tam lahko obsojate. Lahko  
nam verjamate, če bi Vam Slo-  
venec v Ameriki med vojno  
bilo tako hujo in slabo, kakor  
je bilo pri nas, sem siguren, da  
niti en Slovenec tukaj ne bi  
stal ob strani, pač pa bi vsako  
pomagal z vso silo svojemu na-  
rodu in svoji zemlji, katera ga  
je rodila.

"Domovina, katera je bila za-  
pisana poginu, je vstala, vrgla  
je raz sebe jarem, kateri jo je  
težil ves čas; vstala je, toda je  
porušena, izropana. Svoboda,  
tako željno pričakovana svobo-  
da, ki smo si je vsi tako želeli,  
smo jo dočakali. Pred nami sto-  
je velike naloge — obnove. To-  
da zavest, da so v narodu zdrave  
ljudske sile, je nam porok, da  
bomo v doglednem času obno-  
vili naše ruševine z Vašo po-  
močjo in s pomočjo zaveznikov.  
Če smo vztrajali v tej štiriletni  
neenaki borbi s stokrat močnej-  
šim sovražnikom, bomo tudi se-  
daj, ko smo si priborili svobodo  
z ogromnimi žrtvami.

"Žrtve, — ob tej besedi se  
človeku krči srce, toda zavest,  
da vsi padli niso bili zaman, je  
tolažba, katera nas tolaži ob  
spominu na padle tovariše. Pa-  
dli so bratje, sorodniki, ni jih  
več. V spomin se mi kraje besede  
moje matere, ko je zvedela  
za smrt obeh sinov, je dejala:  
"Raje jih vidim mrtva partiza-  
na, kakor pa da sta bila belo-  
gardista!" — Res, lahko smo  
ponosni na besede moje mame,  
ki je tako junaško prenesla  
smrt svojih dveh sinov.

"Kakor vidite teta, se je pi-  
sma malo zavleklo. Hotel sem  
pač vam pojasniti življenje in  
našo borbo, ki smo jo tukaj bili  
in preživeli grozote te vojne. Ne  
smete se čuditi, ko Vam ni pi-  
sal ata ali mama. Sam sem se  
ponudil, da bom jaz napisal. Ra-  
doveden sem, če bo to pismo pri-  
šlo do Vas. Če ga dobite, tudi  
Vi odpišite. Popišete vse, kar  
nas bo tukaj zanimalo, kako ste  
preživeli v času vojske. Ni treba  
hraniti na papirju. Nas tukaj  
tudi zelo zanima, kako Vi Slo-  
venci živite, če se tudi kaj po-  
litično udeležujete. Pišite vse,  
kar veste, da nas bo zanimalo.

"Prejmite iskrene pozdrave  
od ata, mame, Slavke, Darinke,  
Rafkota, Vladkota, posebno pa  
od

"Albina Logar".

Preskrbite potrebno nego  
slovenski mladini v Sloveniji!  
Prispevajte za otroško bolnico  
v Sloveniji! V uradu "Enako-  
pravnosti" lahko oddaste vaš  
delež!

## Glas od Žužemberka

Anton Bijek, 546 E. 152 St.  
Cleveland, O., je prejel pismo od  
brata Janeza Bijek, Praproče,  
št. 16, pošta Žužemberk, ki mu  
sporoča, da se dva sina še nista  
vrnila iz vojne. Kruha ne strada  
in tudi pijače je nekaj na raz-  
polože.

"Praproče, pošta Žužemberk,  
15. decembra, 1945.

"Draga moja brata!

"Vaju prav lepo pozdravim  
in vajuine družine. Tvoje pismo  
sem prejel. Bil sem ga zelo ves-  
el, da sta še živa in zdrava. Mi  
smo tudi še zadosti zdravi, hvala  
labogu. Praviš, da ima France  
dva sina v vojski. Jaz imam pa  
tri sine. Za dva ne vemo še nič.  
Za enega vemo, da je še živ, je  
bil ravno pred enim tednom do-  
ma. On je izučen za šoferja. Voz-  
i avto in ga tudi ni bilo dve le-  
ti in pol domov. Pišeš, da Ti naj  
pišem, koliko smo hudega pre-  
stali. Ta to Ti ne morem popi-  
sati. Toliko Ti sporočim, da na-  
ša sestra je pa bila pri meni tri  
mesece, pozimi, ko je bilo doma

porušeno vsled bombardiranja.  
"Zdravi so pa vsi trije, tako  
da nas je Bog posebno dobro  
obvaroval. Praviš, da sta na  
penziji. Meni bi bilo tudi treba  
iti, sem že 73 let star, pa ni-  
mam komu dati. Ta mali sin je  
še premlad, je šele 14 let star.  
Onih drugih dveh pa ni od niko-  
der. Potem veš, da imam do-  
brega pomočnika. Hčere imam  
štiri, od teh so dve v Ljubljani  
v službi, dve so pa doma. In ži-  
vine imam pa dvoje, enega jun-  
ca pa eno telico. Pa bo že šlo,  
samo da je enkrat mir, se bo že  
vse pozabilo.

"Kruha nam ravno ne manj-  
ka, pa tudi pijače imamo, tako  
da bo že šlo. Malo jo moram pa  
varovati. Pa kaj Ti bom našte-  
val. Ko bi prišla osebno skupaj,  
potem bi se pomenila. Pa mi-  
slim, da se ne bova videla na  
pitem, koliko smo hudega pre-  
stali. Ta to Ti ne morem popi-  
sati. Toliko Ti sporočim, da na-  
ša sestra je pa bila pri meni tri  
mesece, pozimi, ko je bilo doma

"Janez Bijek".

## Igralci in pevci ljubljanske drame in opere so bili partizani

Cleveland, O. — Po dolgem  
pričakovanju sem končno ven-  
dar dobil pismo od uglednega  
in spoštovanega ljubljanskega  
igralca in avtorja Ivana Cesar-  
ja, v katerem sporoča, da so bili  
vsi člani ljubljanske drame in  
opere partizani in so tudi ve-  
liko prestali v vojni. Pa kaj naj  
še rečem k temu. Najbolje je,  
da vam podam prepis njegovega  
pisma, pa boste vsi vedeli isto,  
kot jaz. Pismo je sledeče vseb-  
ine:

"Ljubljana, 2. jan. 1946.

"Dragi Mr. Gorshe!

"Gorja in vsega trpljenja, ki  
ga je prestala naša domovina  
tekem okupacije, ne morem kar  
tako popisati v enem pismu. Pa  
je tudi težko z besedami popi-  
sati vse ono mučenje, ki so ga  
morali prestati naši jugoslo-  
vanski narodi v italijansko-  
nemški sužnosti. Srečni smo, da  
je vojne konec. Z marljivim de-  
lom in skupnimi napori vseh nas  
si bomo že počasi pomagali spet  
na noge in obnovili čimprej na-  
še skoraj popolnoma uničeno  
gospodarsko in tudi kulturno  
življenje in blagostanje.

"Vojna in razpad bivše trhle  
jugoslovanske vojske sta me za-  
tekle v Dalmaciji. Potem sem  
se po nešteti čudovitih avan-  
turah večinoma peš pretolkel  
skozi Hrvaško po štirinajst-  
dnevem tavanju in vednem  
strahu, da ne pade v italijan-  
sko ali nemško ujetništvo, v  
Ljubljano, kjer so že mislili, da  
sem izgubljen, ker se toliko ča-  
sa nisem vrnil. V Ljubljani so  
bili že zbrani vsi moji tovariši  
iz našega ljubljanskega gleda-

lišča, pa tudi po večini vsi igral-  
ci iz Maribora, ki so se utegnili  
pobegniti pred švabskimi zve-  
rinami. In gledališče je začelo  
životari pod fašistično okupa-  
cijo. Vse ostalo kulturno slo-  
vensko življenje pa je skoraj do-  
besedno umrlo. Zaprli so slo-  
vensko univerzo, prenehale so  
izhajati slovenske revije. Po Go-  
renjskem in Stajerskem so po-  
žgali švabi domala vse sloven-  
ske gnjige. Pozapri ali odgnali  
v koncentracijska taborišča vse  
napredne ljudi, v kolikor jih ni  
pobegnilo v našo partizansko  
vojsko, ki se je zbirala v go-  
zdovih. Na tisoče in tisoče pa  
so jih postrelili in pobesili kot  
talce.

"Do pomladi leta 1942 smo  
imeli v gledališču še nekako

mir pred 19skimi fašisti. Takrat  
se je začelo pa tudi pri nas.  
Hišne preiskave, zapori, odgo-  
ni v kazenska taborišča v Ita-  
lijo itd. Pri meni so Italijani  
izvedli štiri hišne preiskave in  
štirikrat sem bil odgnan v vo-  
jašnico. Vendar niso našli nič-  
esar pri meni in me tudi še tisti  
dan izpustili domov.

"Sedemnajst mlajših mojih  
kolegov pa so odgnali v tabo-  
rišča v Italijo. Naš dramaturg  
pisatelj Jože Vidmar pa je od-  
šel v hribe organizirat odpor in  
borbo Osvobodilne fronte. Z njim  
so odšli domala vsi napredni  
književniki, v kolikor jih niso  
preje pozapri in odgnali v tu-  
jino. Po zloumu Italije so se mo-  
ji kolegi vsi srečno vrnili iz la-  
še internacije, pa takoj odšli  
v partizane in na osvobojenem  
ozemlju na Dolenjskem in v Be-  
li krajini ustanovili partizansko  
gledališče. Tekom septembra in  
oktobra 1943 se jim je pridruži-  
lo še več tovarišev in tovarišic  
iz naše drame in opere. Skupaj  
jih je bilo 34 partizanov iz na-  
šega gledališča. Precej jih je  
bilo v borbah ranjenih, vendar  
so se vsi vrnili zdravi po zmagi  
v gledališče, kjer zdaj spet  
skupno nastopamo.

"Pod nemško okupacijo je ži-  
votari naše gledališče še na-  
prej. Šikanirali so nas na vse  
mogoče načine, s cenzuro. Vsak  
njim količkaj nevaren stavek  
je bil že povod, da so nam pre-  
povedali že naštudirane igre itd.  
Zaprli so tudi okrog 25 članov  
drame in opere. Nekaj od njih  
odgnali tudi v zloglasni Dachau.  
Vendar so se ob koncu vojne  
tudi ti vrnili srečno domov.

"Mene so v februarju 1945 v

največjem mrazu in snegu čez  
noč vrgli iz mojega stanovanja.  
Gospa Danilova in Danilo sta še  
živa. Danilo je s svojimi 86 leti  
precej oslabil. Vendar se še  
vsak dan pojavi s svojo cigaro  
v ustih na ljubljanskih ulicah.  
Pomembnejši naši pisatelji in  
pesniki so se vsi vrnili iz parti-  
zanov in koncentracijskih tabo-  
rišč živi domov. Nekaj mlajših  
pa je padlo v borbah. Oton Žu-  
pančič je prebil ves čas vojne v  
bolnišnici. Umrl je med vojno  
naš največji slovenski slikar Ri-  
hard Jakopič. O našem reporta-  
rju med vojno in zdaj Vam  
sporočim v naslednjem pismu.

"Pozdrav Vam in članom Iva-  
na Cankarja!

"Ivan Cesar".

Ivan Cesar je bil pred vojno  
najboljši igralec v ljubljanski  
drami. Pa tudi zelo plodonosen  
v pisanju in prevajanju iger. V  
Clevelandu in drugod po Ameri-  
ki se je že veliko njegovih del  
preigralo z največjim uspehom.  
Upati je, da ko je preživel voj-  
no, da bomo v kratkem dobili v  
Ameriko njegova največja dela,  
kot tudi od ostalih pisate-  
ljev. Tako bodo naša dramska  
društva po naselbinah zopet za-  
živela z novimi igrami, spisana  
od slovenskih partizanov.

Erazem Gorshe.

Prispevajte za otroško bol-  
nico v Sloveniji!

## Proslava Župančiče- ve 68-letnice v Gorici

V soboto 26. januarja so v Go-  
rici svečano proslavili 68-letnico  
rojstva Otona Župančiča. V ta  
namen so priredili v Ljudskem  
domu kulturno prireditev, na  
kateri so izvajali dela velikega  
pesnika, tovariš Zdravko Ocvirk  
pa je v kratkih besedah orisal  
njegovo življenjsko pot.

Posneto iz "Slovenskega poročevalca"

Vsak en dolar! Clevelandski  
Slovenci bi morali nabrati eno  
tretjino določene vsote za otro-  
ško bolnico v Sloveniji! Če se  
bo zavedal vsak Slovenec in  
Slovenka z pokolonom enega  
dolarja, pa se bo stvar uresni-  
čial tudi v uradu "Enako-  
pravnosti" se sprejemajo do-  
neski.

**BYE-BYE Hrbtobol**

Za blagodejno olajša-  
nje poskusite čisti,  
lahki in preizkušeni  
način, ki pomaga pri  
navadnemu hrbtobolu.  
Samo denite velik  
Johnsonov BACK  
PLASTER ravno na  
boleči kraj. Njegovo nežno lečenje pri-  
jetno GREJE vaš hrbet, gladi bolečine  
in okorelost. Gorka flanelasta podložka  
obvaruje proti mrzloti, nudi oporo—  
vključno prijetno! Izdeluje Johnson &  
Johnson. V vseh lekarnah.

Johnson's BACK PLASTER

### MERE OBUTVI ZA STARO DOMOVINO

Evropska (francoska) mera	34	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46
Ameriška mera	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Priporočljivo je, da kupite moške, kupite čevlje, ki so ši-  
čevlje s širokimi, nizkimi peta-  
mi za ženske, širčine čez prste  
tri EEE. Ravnotako tudi za  
pet EEEEE.

## Dr. Louis L. Cooperman

sporoča, da se je vrnil iz službe pri mornarici in  
je otvoril zobozdravniški urad na

**9119 ST. CLAIR AVENUE**  
GLenville 5104

## ZAVAROVALNINO

proti  
ognju, tatvini, avtomobilskim  
nesrečam, itd.  
preskrbi

### Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.  
Pokličite:  
ENdicott 0718

## NOVICA

IMA LE TEDAJ  
SPLOŠNO VREDNOST  
KO JO IZVE JAVNOST

KADAR SE pri vaši hiši pojavi kaj novega, ki  
bi zanimalo vaše prijatelje in splošno javnost,  
sporočite tozadevno na

### ENAKOPRAVNOST

6231 ST. CLAIR AVE.  
HENDERSON 5311

Novice radevolje priobčujemo  
brezplačno



V kontrastu z večino evropskih mest, v Stockholmu na Svedskem ni bilo med voj-  
no zatemnenja mest in trgov; ni bilo nobenih zračnih napadov in je ostalo vse nedo-  
tahnjeno kar se tiče divjanja vojne. Zgoraj levo: Kralj Gustav, švedski demokratični  
kralj, podpisuje knjige mladim državljanom, Spodaj levo: Minister Per Albin Hann-  
son. Zgoraj desno: Svedske žene delijo kavo in hrano nemškimi in zavezniškimi voja-  
kom. Spodaj desno: Svedski kopalci v morju niso imeli problema z invazijskimi bar-  
kami.

### CONSTRUCTION LOANS

### STRAIGHT BANK LOANS

### FHA LOANS

### G I LOANS

PROMPT SERVICE  
LOW INTEREST RATES  
Monthly Reduction Loans

APPLY AT  
**St. Clair Savings & Loan Co.**  
6235 ST. CLAIR AVE. HENDERSON 5670



